צב: המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

אי דליכא לאישתלומי מיניה. אומר ר"י דשפיר גרם אי דליתנהו להנהו זוזי ומה שהקשה ר"ש מהכא דבבא קמא (דף ע.) גלו פירכא היא דמצינא למימר דקיימא לן כרב פפא וכרב הונא בריה דרב יהושע דאית להו התם (דף ז:) דכל מילי מיטב הוא אפילו אית ליה זוזי יהיב ליה אפי' קונין ואע"ג דבע"מ אי אית ליה זוזי לא מצי מסלק ליה כשאר מילי דכתיב בהכותב (כתובות דף פו. ושם) דאמר האי מאן דאית ליה אריעא וזוזי ויש עליו כתובת אשה ובעל חוב לבעל חוב מסלק בזוזי ולאיתתא באריעא כו' וקאמר נמי התם ודאי דאמריתו משמיה דרב נחמן האי מאן דמסיק זוזי בתבריה ואית ליה אריעא ולית ליה זוזי דמ"ל זיל וטרח וזבן ואייתי זוזי מ"ל ההוא מולה מעותיו בעכו"ם הוה והוא עשה שלא כהוגן לפיכך עושין לו שלא כהוגן משמע כשיש לו זוזי צריך ליתן לו זוזי ונוכל לחלק בין לוקח דהכא לבע"מ דהתם אדעתא דפרע ליה זוזי אחיפה אבל לוקח דהכא דהוי טעות לא מצלם ליה זוזי כי ליתנהו להנהו זוזי אפילו אית ליה זוזי אתריני דכשהולית אותן מעות הוי כמו מזיק מעות של חבירו והוי דינו כמזקים וה"ר חיים כ"ן ז"ל פירש דאפילו בע"מ אע"ג דאית ליה זוזי לא מצלם ליה אלא מה שילקח דכל מילי מיטב הוא דלא עדיף מזקין דהא מזקין מדאוריתא מעידית מה שאין כן בבע"מ והוא דהכותב ה"פ ההוא מולה מעותיו בעכו"ס הוה פירוש מעיקרא כששאלו ממנו אמר שכל נכסיו של עכו"ס הן הקרקע הן דברים אחרים ועכשיו אומר שקרקע זו שלו והלכך לפי שעשה שלא כהוגן אומרים לו שיתבטלה שמא אינה שלו אלא של אחר וזוקה לפטור עצמו בממון אחרים לכך אומרים לו כיון שאתה אומר שהיא שלך מכור אותה והבא מעות והא דאמר התם לבע"מ מצלם בזוזי התם ודאי מאחר שיש לו זוזי מוטב שיתן זוזי לבע"מ מלשה כדמסיק התם יותר משאפשר רוצה ליפא כו' והכא אי איתנהו להנהו זוזי צריך להחזירם כיון שהוא מקח טעות ולא דמי להלוואה דהלוואה ניתנה ומרגלא בפומיה דר"מ דג' דינים יש בבע"מ אי אית ליה זוזי לא מצי מסלק ליה אלא בזוזי ואי לית ליה לא אמרינן ליה טרח ואייתי זוזי אבל בנזקים אפילו אית ליה מצי לסלוקי במאי דבעי דכל מילי מיטב הוא כרב פפא וכרב הונא בריה דרב יהושע ובפועל אפילו לית ליה זוזי מ"ל זיל טרח ואייתי זוזי דתנן בהניח והעלייה (כ"מ דף קיח.) השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש וא"ל טול מה שעשית בשכרך אין שומעין לו ואפילו לית ליה זוזי דהא אמר בגמרא דאיצטריך לאשמועינן דלא נימא ממרי דשותף פאחי אפרע והיינו היכא דלית ליה זוזי דבעל חוב אי אית ליה זוזי לא מצי לסלוקי בשאר מילי כדאיתא בהכותב. רבינו תם:

ואמאי לימא הלך אחר רוב נשים כו'. וא"ת נימא דנאמן במיגו דאי בעי אמר פרעתי ועל כרחך בדליכא כתובה אחרי דאי איכא כתובה אי וי"ל דאליבא דרב קיימי דאמר דתנן בפרק ב' דכתובות (דף כח. ושם) אלו נאמנין להעיד בגדלן מה שראו בקטנן שכרבי בפלוגתא שילקה בהיומא ולקה פרוע ואמר בגמרא מאי טעמא כיון דרוב נשים בתולות נשאת גלוי מילתא בעלמא הוא והשתא לרב היכי דמי אי אית לה קול למה לי עדים כדפריך הכא ואי לית לה קול אמאי הוי גלוי מילתא בעלמא הא איתרע לה רובא כדאמר הכא והיכי מפקי ממונא בקטן וגדול שעמו וליכא למימר דהכך עדיס קטן וגדול שעמו הוי הקול דהא פריך הכא מדליכא קלא הני שהדי שקרי נינהו ולא אמר דהכך שהדי הייגו הקול ולשמואל דלא אזיל כתר רובא אמי שפיר דאע"ג דליכא רוב גמור אכתי צריך לגגלוי מילתא ויש לומר דאע"ג דאיתרע לה רובא מכל מקום רובא דלרוב נשים בתולות נישאת עדיף מרוב הנישאת בתולה יש לה קול ופגי בגלוי מילתא בעלמא:

קוביוסטום. פרש"י בכל מקום גונב נפשות והכא לא משמע הכי דמסיק דכולהו הכי איתנהו אנו כולהו גונבי נפשות נינהו ומיהו בפ"ק דכתובות (דף ה. ושם) אין להקשות לפירושו דאמריגן גבי שקליס שאל קוטעקרקס את רבן יוחנן בן זכאי משה רבכם גנב היה או קוביוסטוס היה או שאינו בקי בחשבונות היה דכיון שהשקליס היו כנגד ישראל קורא אותו כאילו גונב נפשות ונראה כפר"מ דמפרש קוביוסטוס משמע בקוביא והא דאמר בפרק גיד הנשה (חולין דף צא:) דאמר ליה יעקב לאלוף גנב אתה או קוביוסטוס אתה שאתה מתיירא מן השחר יש לישב נמי לפירוש רבינו חננאל דלפי שחייב לכמה בני אדם ואין לו מה לשלם מתיירא פן יתבעוהו: **לסטים** מוזיין או מוכתב למלכות אומר לו הרי שלך לפניך. מכאן קשה לפ"ה שפירש בפרק אע"פ (כתובות דף נח. ושם) גבי הא דפריך אלא מעתה עבד כהן שנלקחו מישראל לא יאכל בתרומה משום שימפון ומשני שימפון בעבדים ליכא דאי מאכלאי הא קא חזי ליה ואי מגוואי מאי איכפת ליה למלאכה קא בעי ליה כו' מאי אמרת ליסטים מוזיין או מוכתב למלכות הנהו קלא אית להו פי' ובכר וקיבל ואי אפשר לומר כן דבהדיא אמר הכא דהוה מקח טעות ומפרש התם ר"ת דהנהו קלא אית

שקרי נינהו ושהדותא דשיקרא הוא דמסהדי על הא דינאה בהיומא. דהואיל דאין לה קול מעולם לא כו' היה ואמאי אזלינן בתר עדים. וכתובתה מאתים. אלא תריץ הכי רוב הנישאות בתולות יש להן קול ומיעוט אין לה קול וזו הואיל ואין לה קול איתרע ליה רובא משום הכי אזלינן בתר עדים דאיכא למימר הא דאי מן המיעוט היא ומשום הכי לא אזלינן בתר רובא דאיכא למימר כדמפרש אבל בעלמא דאי אזלינן בתר רובא: גנב. שהוא גונב ממון: קוביוסטוס. גונב נפשות: הגיעו. ללוקח דלא מצי לכיהדר ביה: לסטים מוזיין. הורג נפשות: מוכתב למלכות. חייב מיתה: רישא

עין משפט נר מצוה

ד א מרי פ"ח מהל' מתנות עניים הל' יא ופ"ח מהל' אבידה הל' ה סמג עשין נח ולאין קמא טוש"ע ח"מ סי' יח סעיף ה בהג"ה ושוש"ע י"ד סי' קי ס"ג:

ה ב מרי פט"ז מהל' מכירה הל' ה סמג לאין קמא טוש"ע ח"מ סי' לג סעיף כג:

ו ג מרי פט"ז מהל' מישות הל' כה סמג עשין מה טוש"ע ח"מ סי' לו סעיף טו:

ז ד ה מרי פט"ו מהל' מכירה הל' יג ופיין בהשגות ובמגיד משנה סמג לאין קמא טוש"ע ח"מ סי' לג סעיף י:

רבינו גרשום

אי דליכא לאישתלומי מיניה. שאין למוכר שום אחר שראוי לדריא והדמים כבר הוציאם. מאי טעמא דרב דאמר מקח טעות וחזר מוטב ליה למשקליה לתורא מיריה דמרא בזוזיה דאמרי אינשי מסרי רשותך וכו'. לא צריכ' דאיכא לאשתלומי מיניה. ובהא פליגי. רב דאמר הרי זה מקח טעות משום דבתר רוב אזלינן דרובא דעלמא לדדיא זבני וצריך למטרח מוכר שימכור שור זה ליוקח שור לדדיא ויתן ליוקח. ושמואל אמר הואיל דהאי נברא זכן להכי ולהכי ואייקר בשרא וקם כרדיא מצי למימר ליה מוכר לשחישה מכרתיו לך דכי אזלינן בתר רובא לענין איסורא. כגון תשע חנויות מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה דהוה ליה קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי כלומר כיון דאוהה חנות נבילה קבוע ביני הני אידך חנויות המוכרות בשר שחוטה חשכינן שכל חצי החנויות מוכרות בשר נבילה ואסור. ובנמצא הלך אחר הרוי דכל דפריש מרובא פריש אבל גבי ממונא לא אזלינן בתר רובא ואמטול הכי אם רוצה ליקח להוציא מן המוכר יביא ראיה דלדדיא זבין: היא אומרת. אם נתגרשה: בתולה נישאתי. ויש לי כתובה מאתים: והוא. הבעל: אומ' אלמנה נשאתיך. ואין לך כתובה אלא מנה. ואם נתאלמנה טעני לה הכי יורשי הבעל כדמפרש במס' כתובות (דף קרתא דמנמנמא ביה בלתא. שהיו עושין לכלה בעין יריעה סביב לה וחתן מנמנמא: וראשה פרוע. שהיו שערותיה נראין מתחת הצעיף שלה הפרוש על ראשה שכך נוהגין לבתולה. טעמא דאיכא עדים דבתולה נשאת משום הכי כתובתה מאתים הא ליכא עדים לא אם איתא דאזלינן בתר רובא דמנמנא אמאי אזלינן הכא בתר עדים. ליפא הלך אחר רוב נשים דרוב נשים בתולות נישאות. אלא ש"מ דלא אזלינן בתר רובא בממונא וקשיא לרב: אמר רבינו. לעולם אזלי' בתר רובא דמנמנא והכא מאי טעמא לא משום דאיכא למימר כר' חזו הואיל ואין לה קול. איכא למימר מן המיעוט היא ואתרע לה רובא ומשום הכי אזלינן בתר עדים אבל בעלמא אזלינן בתר רובא: ומקשינן אי כל הנישאות יש להן קול. כי איכא עדים שיצאת בהיומא מאי הוי והאיכא למימר מדלית לה קול אלא דאשתכח שהדי

מסורת הש"ס

ב) כ"ק דף מו: ב"מ דף קיח., ג) [כ"ק מ: ועי' תוס' סס ד"ה קמ"ל], ג) כתובות טו:, ד) [שם טז.], ה) [קידושין יח. מגילה מ:: [תוס' ד"ה], ו) [שבועות כח.], ז) [נדה יח.], ח) [דף מז.].

הגהות הב"ח

(א) רש"ם ד"ה כתובתה מאתים וכו' בעולה הס"ד אתר"ב מ"ה הא ליכא עדים כתובתה מנה:

מוסף רש"י

מן מרי רשותיך. מנעל מוכך. שארי אפרע. אפילו נתן לך סוכין קבלם (ב"מ קיח.). במנמונא לא. לא תמרינן בתר רוכא אל ולתרישה קנלו והי טעות, אלא אמר המילים מתבריו עליו הרמיה ריבל לומר לשחיטה מכרתיו לך (ב"ק כו:). **האשה שנתארמלה או נתגרשה.** ומוכנת כתובה (כתובות סו:). **והוא אומר לא כי.** אמתגרשה קא. אלאלמנה היינו שאומרים לה אלמנה נשאתך אינו, ואין לך אלא מנה, ושטר הכתובה אבד (שם). **אם יש עדים.** על נשואיה שיאלה מנה אינה נכנס בעולה בהיומא (שם). **וראשה פרוע.** אלגטייליר"ה, שערה על כתפה, כך היו נוהגין לכתיבת את הכתולות מנה אינן נכנס בחתונה (שם). **וכל הנישאת בתולה יש לה קול.** והיכה יודעים שילאה בהיומא (שם מז:). **הוו הואיל ואין לה קול.** שאין מעיד עליה שילאה בהיומא (שם מז:). **כי איכא עדים** מאי הוי. כיון דמחזקה דש לה קול הדנה היו יודעין (שם). **הגיעו.** הרי הא אלו, דתתם עבד גנב הוא (עדשרן יא. וכעי"ז כתובות נח:).

אי דליכא. מעות מצויות למוכר לאישתלומי לוקח מיניה דמוכר אמאי אמר רב הרי זה מקח טעות ויחזיר הסור ליעבב תורא עצמו כזוזי: **דאמרי אינשי כו'.** מקרא נפקא לן בפ"ק דבבא קמא (דף ט.) דאמר רב הונא אי כסף ישלם אי מיטב שדהו ואיתיביה רב נחמן לרב הונא יביב[1] לרבות שור כסף ומשני הכ"ע בדלית ליה מעות מצויות דלית ליה פשיטא מהו דתימא אמרינן אל טרח וזבן ואייתי ליה קמ"ל: **רשותך.** האיש אשר אתה עושה בו: **אפרי.** סוכין בשוויהן: **לא צריכא דאיכא.** מעות מצויות למוכר לאישתלומי לוקח מיניה. פירש ר"ח דשמעינן מינה דהיכא דלית ליה מעות נלוה לא יכול לדחויי למלוה לאפרועי משאר נכסים דבעו שומא אלא זוזי הוא דפרע ליה ולא דמי למאן דלית ליה זוזי דשיימי ליה בי דינא מנכסיה ויש מי שאומר היכא דאיתנהו לזוזי דמי זה הסור בעייהו ולריכא עיון כן פר"ח ולא הגיהא לי הא ליתנא בתרא כלל דמה לי הני מה לי אחריני כדפריסת מילתיה דרב הונא דלא אמרינן יביב לרבות שור כסף אלא היכא דלית ליה זוזי: **ורוכא.** דשוורים לרדיא זבני: **באיסורא.** כגון תשע חנויות מוכרות בשר שחוטה והאחת מוכרת בשר נבילה דאמרינן בגמרא הלך אחר הרוב[2]: **לא אזלינן בתר רוכא.** אלא אחר המוחזק אם יש לו שום טענה: **האשה שנתארמלה.** וטוענת אבדתי כתובתי ג"ל במקום שאין כותבין כתובה כדמפרש בכתובות[3]: **כפולה נישאתי.** ויש לי מאתים: **אלמנה נשאתיך.** ואין לך אלא מנה: **שילאה.** מבית אביה לבית בעלה כשנכנסה לחופה: **בהיומא.** קלתה דמגמגמא ביה כלתא או ראשה פרוע בשוק בשעת כניסה לחופה שכן דרך הנישאות בתולות: **כפוכה מאתים.** ואע"פ שאין לה עדים מעידים על בתוליה ואין יודעין אם נישאת בתולה או בעולה: [4] **כפוכה מנה.** דהמוליא מחבירו עליו הראיה: **ורוב נשים.** שבעולם שנישאות לבעל בתולות הן. אלא ודאי בממונא לא אזלינן בתר רובא אלא אחר המוחזק כשמואל וקשיא לרב: **ומיעוט אלמנות.** וזו איכא למימר דמן המיעוט היא הואיל ואין לה קול כדמפרש ואזיל: **כי איכא עדים.** שילאה בהיומא מאי הוי מאחר שהן עצמן אין יודעין אם נישאת בתולה או אלמנה נמצא דאין כאן קול כלל: **סהדי שקרי.** ולא דאוה יוצאת בהיומא: **יש לה קול.** מתוך שיש שמחה בנישואי בתולה מזכרים בה בני אדם: **איכרע לה רובא.** דבתולות נישאות דרובן יש להן קול מכחיש כחו של אותו רוב וכיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי המוליא מחבירו עליו הראיה: **נמצא שהיה גנב.** קודם לכן גונב ממון: **קוביוסטוס.** גונב נפשות: **הגיעו.** לנוקח ואין כאן מקח טעות: **לסטים מוזיין.** הורג נפשות וסופו ליהרג: **או מוכתב למלכות.** ליהרג: **הרי שלך לפניך.** דגברא קטילא זכין ליה: רישא

---

[1] חסר כאן ואיל אם יש עדים שילאה בהיומא. מפורש בכתובות קמא ומיי. [2] ל"ל מצלם לא יצאת בהיומא בעת נישואין.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com